

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»
доктору наук з державного управління, професору
Тетяні Маматовій

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з державного управління, професора
Карпенка Олександра Валентиновича
на дисертаційну роботу Піскохи Наталії Іванівни
на тему «Цифрове врядування в органах місцевого самоврядування»,
подану на здобуття ступеня доктор філософії за спеціальністю
281 «Публічне управління та адміністрування»

Ступінь актуальності обраної теми дослідження. Необхідність дослідження цифровізації публічного управління в українських реаліях зумовлюється практичною потребою розбудови цифрової економіки та цифрового суспільства, синергетичний потенціал яких здатний привести до трансформаційних змін у державі та зробити публічний сектор цілісним, ефективним та сервісним. В процесі розбудови цифрового суспільства та інтеграції України до Європейської спільноти відбувається цифрова трансформація публічного управління. Цифрова трансформація суспільства та публічного управління співпала з результатами успішної реформи децентралізації влади. Поєднання цих процесів створило нові умови для розвитку місцевого самоврядування в Україні. Одночасно це поставило перед новоутвореними об'єднаними територіальними громадами важливі і актуальні завдання визначення нових шляхів та механізмів розвитку, високо підняло планку вимог до посадових осіб місцевого самоврядування громад у справі розвитку цифрових компетенцій. Цифрове врядування стало головним орієнтиром для успішного соціального та економічного розвитку громад.

Актуальність теми, в умовах збройної агресії проти України, обумовлена необхідністю прискореної цифрової трансформації публічного управління в громадах та забезпечення сталої цифрової комунікації органів місцевого самоврядування з жителями громад задля поєднання зусиль органів публічної влади із інституціями громадянського суспільства в умовах війни та у процесі ревіталізації громад. На сьогодні важливим завданням є спрямування дій органів місцевого самоврядування на формування стратегій цифрового розвитку громад з урахуванням загальнонаціональних програм та проєктів цифровізації. Важливим аспектом цього процесу є вивчення та адаптація світового досвіду цифрової трансформації, який в умовах військової агресії, створює підґрунтя перспектив розвитку країни і громад у повоєнний період. Проте на сучасному етапі ще до кінця не відпрацьовані чіткі і науково обґрунтовані критерії об'єктивної оцінки цифрового розвитку громад, на основі яких можна визначити реальний якісний стан цифрового врядування в громадах. Зважаючи на сукупність наведених вище аргументів, варто визнати, що тема дисертаційної роботи Н. І. Піскохи є актуальною, своєчасною та відповідає вимогам сьогодення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їхня вірогідність забезпечені:

– професійним вирішенням низки наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження, та адекватністю структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті (кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний з попереднім і доповнює його);

– використанням широкої джерельної бази за темою дисертації і достатнім масивом аналітичних даних (список використаної літератури налічує 198 найменувань);

– відповідності предметної спрямованості дисертаційного дослідження галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»;

– достатньою кількістю апробацій отриманих результатів на науково-практичних конференціях.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів. Ознайомлення зі змістом дисертації, основними публікаціями дає змогу визнати, що мету дослідження досягнуто. Це знайшло відображення в основних положеннях роботи, які сформульовані авторкою особисто й характеризуються науковою новизною.

Зокрема, авторкою уперше розроблено комплекс наукових положень щодо впровадження цифрового врядування в органах місцевого самоврядування територіальних громад з урахуванням поглибленого аналізу прогалин спроможності до цифрових змін на центральному та місцевому рівнях та базових елементів на суспільному рівні, які впливають на цифровий розвиток громад та становлення цифрового врядування в органах місцевого самоврядування.

Авторкою удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат предметної сфери дослідження, зокрема, за структурно-функціональним підходом, згідно з яким, основними складовими цифрового врядування є бази даних та штучний інтелект;

– концептуальні підходи до формування структури та основних елементів системи цифрового врядування в органах місцевого самоврядування.

Дістали подальшого розвитку:

– систематизація основних світових трендів та стандартів цифрової трансформації суспільства та впровадження цифрового врядування в діяльність органів місцевого самоврядування;

– наукові положення щодо оцінювання зрілості органів публічного управління у сфері цифрового врядування за рівнем інноваційності впровадження у їх діяльність цифрових технологій для вирішення проблем управління територіями, що базується на цифровізації традиційних послуг, а також на повній цифровій трансформації системи відносин між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та інституціями громадянського суспільства;

- методологія розробки програм і проєктів цифрового розвитку громад в Україні, з урахуванням потреб ревіталізації громад у повоєнний період.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 225 сторінок, з них 196 – основний текст, 10 таблиць, 5 рисунків, 1 додаток, список використаних джерел становить 198 найменувань.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії й надають авторці право публічного захисту дисертації. Детальний аналіз представленого рукопису дисертації та наукових публікацій дає підстави констатувати ідентичність публікацій і основних положень дисертації.

Практичне значення роботи. Висновки відповідають сформульованим завданням та змісту самої роботи та впливають із її основних положень. Основні концептуальні та практичні положення доведені до рівня практичних рекомендацій і можуть бути використані в процесі розроблення та реалізації заходів щодо розвитку цифрових компетентностей публічних службовців та їх використання у програмах цифрового розвитку громад та територій.

Висновки та рекомендації наукового дослідження використані у діяльності:

– Дніпропетровської обласної державної адміністрації при реалізації регіональної програми інформатизації "Дніпропетровщина: цифрова трансформація" на 2023 - 2025 роки";

– Дніпропетровської обласної ради при розробці регіональної програми інформатизації "Дніпропетровщина: цифрова трансформація" на 2023 - 2025 роки" рішення Дніпропетровської обласної ради від 14.10.2022 №216-13 VIII;

– Виконавчого комітету Васильківської селищної ради Синельниківського району Дніпропетровської області при розробці програми інформатизації громади;

– Солонянської селищної ради при розробці Програми інформатизації громади затвердженої рішенням Солонянської селищної ради № 650 від 17.12.2021.

Слід відзначити, що дисертаційна робота Піскохи Наталії Іванівни є самостійним і структурно завершеним дослідженням, що характеризується єдністю змісту, має постульовану авторкою науково-теоретичну та практичну цінність. Практичне значення одержаних результатів полягає в практико-орієнтованих рекомендаціях та пропозиціях, які можуть бути використані для вдосконалення нормативно-правового забезпечення цифрового розвитку громад та впровадження цифрового врядування в органах місцевого самоврядування.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Дисертація складається з анотації державною та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Робота включає таблиці та рисунки. Структура дисертації має логічну побудову і сприяє розкриттю теми дослідження та виконанню поставлених завдань. Дисертація оформлена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, що висуваються до такого роду наукових робіт. Зміст наукових праць доповнює основні положення дисертації.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Наукові результати дисертації отримані авторкою особисто, а сама робота відповідає вимогам законодавства про авторське право і суміжні права. Щодо наукових публікацій, опублікованих авторкою у співавторстві, в роботі чітко зазначено авторських внесок та зміст розробки. При аналізі тексту дисертації та використаних джерел ознак порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота не містить запозичених ідей інших авторів, у разі їх використання в роботі присутні посилання на джерела їх публікацій.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.

Загалом дисертаційне дослідження здійснено на високому науково-теоретичному рівні. Деякі його положення роботи є дискусійними, оскільки пов'язані з означенням дисертанткою власної позиції щодо окремих досліджуваних проблем, а тому варто зробити певні уточнення, зауваження та рекомендації з метою подальшого удосконалення обумовленої проблематики.

1. У підрозділі 1.2. дисертаційного дослідження цілком вдало досліджено технологічну еволюцію публічного управління, перехід від електронного урядування до цифрового врядування (с. 29-30). З цієї позиції аргументовано доведено необхідність впровадження цифрового врядування в діяльність органів місцевого самоврядування.

Авторка відзначає нові перспективи для розвитку місцевого самоврядування на основі використання штучного інтелекту, баз даних, інтернету речей і багато інших цифрових технологій для використання яких, потрібно запровадити відповідну нормативно-правову базу (с. 38-39). Проте дисертантка не визначає необхідні рамки та пропозиції щодо концептуального підходу до нормативно-правової бази розвитку цифрової економіки та суспільства, як це було визначено у відповідній Концепції від 2018 року.

2. У підрозділі дисертації 1.3. відзначено, що вплив цифрової трансформації через механізми цифровізації на органи місцевого самоврядування відбувається у зміні способу дій і комунікації з жителями громад з метою досягнення інтеграції інститутів громадянського суспільства і влади (с. 40). На наш погляд було б доцільно розглянути і питання мережевого управління на рівні територіальних громад.

3. У підрозділі 2.1 дисертації в контексті впровадження штучного інтелекту як інструменту вирішення проблем в публічному управлінні авторкою зазначається про здатність штучного інтелекту до машинного навчання, що призводить до створення точних прогнозів на основі наявних даних, а не на попередньо запрограмованих правилах. Втім існують і серйозні небезпеки, про які авторка слушно зазначає, наголошуючи на важливості дотримання прав фізичних осіб та існуючих правил, що регулюють захист персональних даних, вимоги до інформаційної безпеки та підтримують довіру громадян (с. 59).

На наш погляд така значуща тема потребує більшої кількості фактичних прикладів стосовно досвіду впровадження штучного інтелекту у діяльність органів місцевого самоврядування на прикладі США та країн ЄС.

4. На сторінках 101–104 дослідження (підрозділ 3.1) дисертантка виділяє три важливі елементи місцевого самоврядування, для кожного з яких потрібен свій особливий підхід в контексті реалізації політики цифровізації. До них відносяться: муніципальне управління, участь жителів у здійсненні місцевого самоврядування та безпосереднє формування жителями органів місцевого самоврядування. Водночас авторка не достатньо аргументовано описує шляхи та методи подолання бар'єрів на шляху реалізації цих напрямів.

5. У підрозділі 3.2 дисертаційного дослідження («Механізми цифровізації публічного управління в Україні») авторка наводить та описує цифрові робочі місця в системі органів публічної влади. На наш погляд, робота додатково виграла б, якби авторкою було описано технологічно-практичну сторону створення цифрових робочих місць та їх вплив на організаційну складову публічного управління.

Загальний висновок по дисертаційній роботі. З огляду на актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків вважаю, що дисертаційна робота Піскохи Наталії Іванівни «Цифрове врядування в органах місцевого самоврядування» є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, у якому теоретично обґрунтовано механізми впровадження цифрового врядування в органах місцевого самоврядування та надані відповідні практичні рекомендації, що має суттєве значення для галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування».

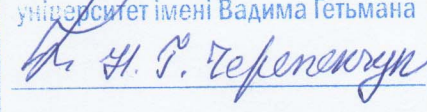
На підставі вищезазначеного можна констатувати, що дисертаційна робота відповідає вимогам, що передбачені наказом Міністерства освіти та науки від 12.07.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (пункти 5, 6, 8), а її авторка – Піскоха Наталія Іванівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

завідувач кафедри національної економіки
та публічного управління
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана,
доктор наук з державного управління,
професор

Олександр КАРПЕНКО

ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу кадрів
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана

"___" _____ 20__ р.